

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu JUDr. Eleny Berthotyovej a JUDr. Zdenky Reisenauerovej, v právnej veci navrhovateľa: **M, N**, proti odporcovi: **O, N za účasti: 1/ I 2/ A, 3/ T, 4/ S**, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu odporcu zo dňa 7. novembra 2006 č. OPÚ-2004/00325-Gn/3, odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 19Sp 2/2007-18 zo dňa 23. februára 2007, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 19Sp 2/2007-18 zo dňa 23. februára 2007 **zmeňuje** tak, že rozhodnutie odporcu zo dňa 7. novembra 2006 č. OPÚ- 2004/00325-Gn/3 v napadnutej časti I., týkajúcej sa navrátenia vlastníctva k pozemkom **zrušuje** a vec mu **vracia** na ďalšie konanie.

Účastníkom náhradu trov konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Nitre napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie odporcu, uvedené v záhlaví tohto rozsudku v napadnutej časti I., týkajúcej sa navrátenia vlastníctva k pozemkom a navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd po preskúmaní rozhodnutia správneho orgánu v napadnutej časti I. týkajúcej sa navrátenia vlastníctva k pozemkom a konania mu predchádzajúceho dospel k názoru, že v správnom konaní bolo preukázané, že oprávnené osoby si včas podali žiadosť o navrátenie vlastníctva a preukázali jednoznačne skutočnosť podľa § 3 ods. 1, písm. l/ zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátenie vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len reštitučný zákon) -

reštitučný titul. Konštatoval, že správny orgán v dostatočnom rozsahu zabezpečil podklady a zistil, že žiadané nehnuteľnosti prešli na štát na základe vyvlastnenia, náhrada za vyvlastnenie nebola vyplatená a nehnuteľnosti nikdy neslúžili účelu vyvlastnenia. Neprihliadol na námietku navrhovateľa, že rozhodnutie odporcu v časti I., ktorou bolo priznané vlastnícke právo oprávneným osobám, bolo vydané v rozpore s § 6 ods. 1 písm. a/ reštitučného zákona, pre zákonnú prekážku vrátenia vlastníckeho práva vyplývajúcu z vlastníctva mesta k týmto pozemkom. Uviedol, že zo stanoviska S vyplýva, že Hospodársky zákonník a vyhl. č. 119/1988 Zb. určovali, že právo hospodárenia s poľnohospodárskymi pozemkami k 24.11.1990 vykonávali štátne organizácie, predmetom činností ktorých bola poľnohospodárska výroba, národným výborom mohlo toto právo patriť len v prípadoch § 8 ods. 2 a § 10 ods. 1 uvedenej vyhlášky, avšak M nepreukázalo, že by o takúto situáciu išlo a preto pozemky spravoval okresný národný výbor iba dočasne a dočasná správa nezakladala prechod pozemkov z vlastníctva štátu do vlastníctva obce. Podľa názoru krajského súdu majetok mal ostať vo vlastníctve štátu a protokol o delimitácii zo dňa 2.5.1991, na základe ktorého žiadané nehnuteľnosti prešli do vlastníctva navrhovateľa nebol vyhotovený v súlade s právnymi predpismi a preto v danom prípade nebol dôvod, aby pozemky na základe zák. č. 138/1991 Zb. a delimitačného protokolu prešli z vlastníctva štátu do vlastníctva obce. Rozhodnutie odporcu v napadnutej časti považoval za vecne a právne správne, z ktorých dôvodov ho v tejto časti potvrdil.

Rozhodovanie o náhrade trov konania odôvodnil v zmysle § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1, navrhovateľovi nepriznal náhradu trov konania pre jeho neúspech v konaní.

Proti uvedenému rozsudku sa v zákonnej lehote odvolal navrhovateľ, žiadajúc, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie odporcu sa v napadnutej časti I., ktorou sa oprávneným osobám priznáva vlastnícke právo k pozemkom, zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie. Namietal, že súd prvého stupňa vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci, pretože nevzal do úvahy predložené dôvody, konkrétne § 4 ods. 1 reštitučného zákona v spojení s § 6 ods. 1, písm. a/. Uviedol, že ku dňa 1.1.2004, t.j. ku dňu účinnosti reštitučného zákona boli žiadané pozemky parc. č. 906 a parc. č. 907, zapísané na LV č. X vo vlastníctve M, neboli teda vo vlastníctve štátu a ani M nemalo k nehnuteľnostiam právo hospodárenia alebo právo správy. Nesúhlasil s názorom uvedeným vo vyjadrení S, z ktorého súd prvého stupňa odvodil svoj názor na prechod vlastníctva podľa zákona č. 138/1991 Zb. tak, že v danej veci nebol dôvod, aby pozemky na základe uvedeného zákona a delimitačného protokolu z 2.5.1991 prešiel z vlastníctva štátu do vlastníctva mesta. Konštatoval, že predmetné pozemky boli ku dňu účinnosti zákona č. 138/1991 vo vlastníctve Československého štátu v správe MsNV T, ako štátnej rozpočtovej organizácii zriadenej zákonom, nejde teda o dočasnú správu ako tvrdí S ale o správu trvalú, z ktorých dôvodov nie je možné použiť ustanovenia Hospodárskeho zákonníka a ani vyhlášku č. 119/1988 Zb.. Poukázal na to, že vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam nadobudol v zmysle § 2 zákona č. 138/1991 Zb. na základe zákona jeho účinnosťou v roku 1991. Súčasne poukázal na právnu úpravu dočasnej správy vyhláškou č. 86/1977 Zb. o dočasnej správe národného majetku.

Odporca navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Vo vyjadrení k odvolaniu nesúhlasil s dôvodmi uvedenými navrhovateľom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 246c O.s.p. v spojení s ust. § 10 ods. 2 preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu a konanie mu predchádzajúce v zmysle ust. § 246c v spojení s §§ 211 a nasl. a dospel k názoru, že odvolanie je dôvodné.

Podľa § 5 ods. 1, 2, 3, 5 reštitučného zákona právo na navrátenie vlastníctva k pozemku môže uplatniť oprávnená osoba do 31. decembra 2004 na obvodnom pozemkovom úrade, v ktorého obvode vlastnila pozemok, a zároveň preukáže skutočnosti podľa § 3. Neuplatnením práva v lehote právo zanikne. Rozhodnutie o navrátení vlastníctva k pozemku alebo rozhodnutie o priznaní práva na náhradu podľa § 6 ods. 2 a 3 vydá obvodný pozemkový úrad. Na konanie podľa odseku 2 sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní. Proti rozhodnutiu obvodného pozemkového úradu podľa odsekov 2 a 4 možno podať opravný prostriedok na súde.

Podľa § 3 ods. 1 reštitučného zákona oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku:

- l) vyvlastnenia za náhradu, ak nehnuteľnosť existuje a nikdy neslúžila na účel, na ktorý bola vyvlastnená,**
- m) vyvlastnenia bez vyplatenia náhrady.**

Podľa § 6 ods. 1, písm. a/ reštitučného zákona vlastníctvo k pozemkom alebo k jeho častiam nemožno navrátiť, ak pozemok je vo vlastníctve fyzickej osoby a právnickej osoby okrem povinnej osoby (§ 4 ods. 1).

Podľa § 4 ods. 1 reštitučného zákona povinnými osobami sú právnické osoby, ktoré ku dňu účinnosti tohto zákona majú k pozemku vo vlastníctve Slovenskej republiky právo hospodárenia alebo právo správy, a poľnohospodárske družstvá.

Predpokladom navrátenia vlastníctva k pozemkom alebo priznania náhrady za nehnuteľnosti, ktoré nie je možné vydať podľa reštitučného zákona bolo, aby si oprávnená osoba uplatnila reštitučný nárok na pozemkovom úrade v zmysle § 5 ods. 1 uvedeného zákona a súčasne preukázala splnenie zákonných podmienok oprávnenej osoby ustanovených v § 2 ods. 1, 2, ako aj že žiadané nehnuteľnosti prešli v zákonnej dobe (od 25.2.1948 do 1.1.1990) na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku skutočností taxatívne ustanovených v § 3 ods. 1, 2, 3, právo na navrátenie vlastníctva alebo priznanie náhrady si oprávnená osoba uplatnila v lehote ustanovenej v § 5 ods. 1 (do 31.12.2004) a žiadané pozemky ku dňu odňatia mali charakter pôdy podľa § 1 ods. 1 ako aj, že žiadané nehnuteľnosti neboli vydané podľa zákona o pôde (zákon č. 229/1991 Zb.).

Na konanie o nárokoch oprávnených osôb v zmysle zákona o pôde sú príslušné pozemkové úrady podľa § 5 reštitučného zákona v spojení s § 32 ods. 1 písm. c/ zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách.

Pre konanie pozemkového úradu o navrátení vlastníctva k pozemku alebo rozhodnutie o priznaní práva na náhradu podľa § 6 ods. 2 a 3 reštitučného zákona platia všeobecné predpisy o správnom konaní, teda ustanovenia zákona č. 71/1967 Zb. v platnom znení o správnom konaní (ďalej len Správny poriadok) podľa § 5 ods. 3 reštitučného zákona.

Správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstarat' potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania. Podkladom pre rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe správneho orgánu z jeho úradnej činnosti. Rozsah a spôsob zisťovania podkladov pre rozhodnutie určuje správny orgán. Na žiadosť správneho orgánu sú štátne orgány, orgány územnej samosprávy, fyzické osoby a právnické osoby povinné oznámiť skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie (§ 32 Správneho poriadku).

Správny orgán v danej veci nepostupoval v intenciách citovaných právnych noriem, pre svoje rozhodnutie si síce zadovážil dostatok skutkových podkladov, avšak skutkové okolnosti nesprávne právne posúdil, z ktorých dôvodov v danej veci neboli splnené zákonné podmienky pre potvrdenie jeho rozhodnutia v napadnutej časti súdom prvého stupňa podľa § 250q ods. 2 O.s.p.

Medzi účastníkmi ostalo v konaní sporné, či oprávneným osobám vzniklo právo na navrátenie vlastníctva alebo priznanie náhrady.

Navrátenie vlastníctva je možné po splnení zákonných podmienok v zmysle § 5 reštitučného zákona v spojení s § 1 a 3, pokiaľ nie sú prekážky navrátenia vlastníctva v zmysle § 6 ods. 1.

Zo skutkových okolností v danej veci vyplýva, že M bolo zapísané ako vlastník na liste vlastníctva č. X kat. úz. T v roku 1991, teda ku dňu účinnosti reštitučného zákona, t.j. ku dňu 1.1.2004.

Podľa § 41 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov (ďalej len katastrálny zákon) práva k nehnuteľnostiam sa vpisujú do listu vlastníctva a do súboru popisných informácií katastra; tým sa stávajú hodnovernými, prípadne aj záväznými údajmi katastra.

Podľa § 78 ods. 1 katastrálneho zákona zápisy práv k nehnuteľnostiam v evidencii nehnuteľností vykonané do 31. decembra 1992 preukazujú pravdivosť skutočností v nich uvedených, ak sa nepreukáže opak. Ak sa preukáže opak, správa katastra opraví zápis.

Z citovaných právnych noriem vyplýva, že zápis vlastníckeho práva do katastra je záväzný, pokiaľ sa nepreukáže inak. V dôsledku toho, že vlastníctvo navrhovateľa k predmetným nehnuteľnostiam bolo zapísané na list vlastníctva č. X kat. úz. T v roku 1991, teda do 31.12.1992, podľa § 78 ods. 1 katastrálneho

zákona uvedený list vlastníctva preukazuje pravdivosť skutočností v ňom uvedených za predpokladu, že sa nepreukáže opak, kedy správa katastra zápis opraví.

Správny bol preto postup správneho orgánu, keď na základe vznesených námietok v konaní, skúmal vlastnícke právo navrhovateľa k predmetným nehnuteľnostiam. Z rozhodnutia o vyvlastnení MsNV odbor územného plánovania a architektúry v T zo dňa 30.4.1979 č. ÚPA 3940/1978 vyplýva, že predmetné nehnuteľnosti boli vyvlastnené pôvodným vlastníkom S a manž. T v prospech Československého štátu zastúpeného MsNV T pre výstavbu zariadení predškolskej výchovy. Aj keď, tak ako to vyplýva z vykonaného dokazovania, k výstavbe pre naplnenie účelu vyvlastnenia nedošlo, vyvlastnené nehnuteľnosti ostali v správe mesta.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí do vlastníctva obcí prechádzajú z majetku Slovenskej republiky veci, okrem hnutelností patriacich orgánom miestnej štátnej správy, ku ktorým patrilo ku dňu účinnosti osobitného predpisu (zákon č. 369/1990Zb.) právo hospodárenia národným výborom, na území ktorých sa nachádzajú.

Na základe citovanej právnej normy do vlastníctva obcí prešli z majetku Slovenskej republiky, okrem zákonom vymedzených prípadoch hnutelností, všetky nehnuteľnosti, ku ktorým existovali práva hospodárenia národných výborov, na území ktorých sa nachádzali. Zákonodárca nerozlišoval právo hospodárenia národného výboru. Obec teda nadobudla do vlastníctva veci, ku ktorým mala právo hospodárenia z majetku Slovenskej republiky, okrem hnutelností, patriacich orgánom miestnej štátnej správy, ktorým patrilo právo hospodárenia na základe osobitného predpisu - zákon č. 369/1990Zb., dňom účinnosti zákona.

Posudzovanie prechodu vlastníctva podľa tejto právnej normy bolo potrebné urobiť v súlade s právnymi predpismi ustanovujúcimi postavenie a činnosť bývalých národných výborov v spojení s právnymi predpismi ustanovujúcimi hospodárenie s národným majetkom. Národným výborom patrilo výkon štátnej správy v ich územných obvodoch (§ 5 ods. 1 zákona č. 69/1967 o národných výboroch). Národné výbory zabezpečovali komplexný ekonomický a sociálny rozvoj svojich územných obvodov. Na uspokojovanie hmotných a kultúrnych potrieb občanov zakladali štátne podniky, riadili svoje štátne hospodárske organizácie, zriaďovali a spravovali rozpočtové a príspevkové organizácie a zariadenia (ďalej len "organizácie založené, riadené alebo spravované národným výborom"). Ako štátne orgány samosprávneho charakteru spájali vo svojej práci uspokojovanie potrieb spoločnosti s potrebami a záujmami vo svojom územnom obvode, predovšetkým s potrebami rozvoja miest a obcí, a uvádzali do súladu celospoločenské, miestne, skupinové a osobné záujmy (§ 2 zákona č. 69/1967 o národných výboroch). Národný výbor a organizácie založené, riadené alebo spravované národným výborom hospodárili s majetkom v socialistickom celospoločenskom vlastníctve, ktorý slúžil na plnenie ich úloh, alebo s majetkom, ku ktorému mali právo hospodárenia (§ 35 zákona č. 69/1967 o národných výboroch). Podľa § 4 ods. 1 vyhlášky č. 119/1988 Zb. o hospodárení s národným majetkom právo hospodárenia s vecami, ktoré boli súčasťou národného majetku (ďalej len "národný majetok") patrilo tej organizácii, ktorá bola poverená úlohami, na plnenie ktorých národný majetok slúžil, pokiaľ touto vyhláškou alebo osobitným predpisom nebolo ustanovené inak. (Např. § 3 zákona

č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v úplnom znení vyhlásenom pod č. 55/1984 Zb., § 32 zákona č. 138/1973 Zb. o vodách (vodný zákon), § 11 zákona č. 61/1977 Zb. o lesoch, § 8 až 10, § 24 zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon)).

Vzhľadom k tomu, že v danej veci z výsledkov vykonaného dokazovania vyplýva, že sporné nehnuteľnosti boli vyvlastnené v prospech československého štátu zastúpeného bývalým MsNV v T pre výstavbu zariadení predškolskej výchovy, MsNV v T hospodáril s týmto majetkom, keďže slúžil na plnenie jeho úloh (§ 35 zákona č. 69/1967 Zb.) a preto mu k tomuto majetku vzniklo právo hospodárenia aj podľa § 4 ods. 1 vyhl. č. 119/1988 Zb. V danej veci zo skutkových okolností nevyplýva, že by po vyvlastnení nehnuteľnosti v roku 1979 vznikli pochybnosti o práve hospodárenia a tieto by spravoval okresný národný výbor v zmysle § 65 ods. 3 zákona č. 109/1964 Zb. Hospodársky zákonník, avšak z ustanovenia § 65 ods. 1 tohto zákona vyplýva, že právo hospodárenia s národným majetkom vykonávala zásadne organizácia, ktorá bola poverená úlohami, na plnenie ktorých majetok celkom alebo prevažne slúžil, ktorá právna norma tiež potvrdzuje, že bývalému MsNV vzniklo k týmto pozemkom právo hospodárenia, keďže nehnuteľnosti boli vyvlastnené pre výstavbu predškolských zariadení v jeho územnej pôsobnosti.

Navrhovateľ teda v súlade s uvedenými právnymi normami nadobudol k vyvlastneným nehnuteľnostiam vlastnícke právo v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. účinnosťou tohto zákona, t.j. 1.5.1991 a prechod vlastníctva na základe delimitačného protokolu z 2.5.1991 bol len evidenčným súpisom potrebným pre zápis vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností.

Povinnosťou správneho orgánu bolo na uvedené právne skutočnosti prihliadnuť a postupovať v zmysle § 6 ods. 1 písm. a/ reštitučného zákona, pretože v danej veci nie je možné navrátiť vlastníctvo oprávneným osobám k žiadaným nehnuteľnostiam uvedeným v napadnutej časti I. rozhodnutia odporcu z dôvodu, že tieto nehnuteľnosti sú vo vlastníctve právnickej osoby, ktorou je M – navrhovateľ, ktoré nie je povinnou osobou podľa § 4 ods. 1.

V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na to, že vlastníctvo navrhovateľa k predmetným nehnuteľnostiam nie je možné spochybníť v tomto konaní len na základe stanoviska S, pretože mu k týmto nehnuteľnostiam nesvedčí právo hospodárenia alebo správy podľa § 34 ods. 3 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov, keďže z vlastníckej listiny (LV č. X) vyplýva vlastníctvo právnickej osobe – navrhovateľovi a on v tomto konaní hodnoverným spôsobom nepreukázal, že by zákonným postupom podľa § 78 ods. 1 katastrálneho zákona došlo k výmazu alebo k inej oprave zápisu vlastníctva navrhovateľa na uvedenom liste vlastníctva. Vzhľadom na skutočnosť, že S k predmetným nehnuteľnostiam nesvedčí právo hospodárenia a ani správy v tomto konaní nespĺňa ani zákonné podmienky povinnej osoby podľa § 4 ods. 1 reštitučného zákona.

Z uvedených dôvodov podľa názoru odvolacieho súdu, pokiaľ Krajský súd v Nitre napadnutým rozsudkom rozhodnutie správneho orgánu v napadnutej časti I. potvrdil, rozhodol vo veci skutkovo nesprávne a v rozpore so zákonom, a preto odvolací súd rozsudok krajského súdu podľa § 246c O.s.p v spojení s § 220 zmenil tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd nepriznal v zmysle § 246c O.s.p v spojení s § 224 ods. 1 a v spojení s § 250k ods. 1, pretože navrhovateľ, ktorému pre úspech v konaní vzniklo právo na ich náhradu, si ich neuplatnil, zúčastnené osoby boli v tomto konaní neúspešné a odporcovi v tomto konaní nevznikol zákonný nárok na ich náhradu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, dňa 15. januára 2008

**JUDr. Igor Belko, v. r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia:
Kavivanovová Ľubica